

Under the auspices of
the Secretary General of
the Council of Europe,
Mr Thorbjørn Jagland

Европски Рурален Манифест

усвоен на крајот на второто заседание на Европскиот Рурален Парламент одржан во периодот 04-06 ноември 2015 во Шердинг, Австрија на кој присуствуваа 240 делегати од 40 европски земји, ажуриран на Третиот Европски Парламент одржан во периодот 18-21 октомври 2017 во Венхорст, Холандија на кој присуствуваа 250 лица од 40 европски земји

1. Ние, претставниците на многу народи и организации кои се вкоренети во рурална Европа, го усвоивме овој Европски Рурален Манифест како изјава за аспирациите, обврските и барањата на руралното население, врз основа на средбите во многу земји за време на кампањата на Европскиот Рурален Парламент во периодот 2015 – 2017 година.

2. Разновидност на руралните средини.

Длабоко ја цениме и единственоста на Европа и големата разновидност на териториите и народите во Европа, која произлегува од различната геоморфологија, климата и биодиверзитетот на копно и на море и од долгата историја на човековата активност на целиот континент. На оваа единственост и разновидност, како што е изразена во човечката култура и природни ресурси, гледаме како на огромна можност за идната благосостојба на сите народи во Европа.

3. Заеднички вредности.

Ги прифаќаме заедничките вредности кои ги поврзуваат народите на Европа - демократија, еднаквост, владеење на правото, признавање на човековите права, духот на соработката. Овие вредности во моментов се предизвикани од политичките сили во некои делови на Европа и од глобалните системи. Посветени сме на одржување на овие вредности, со цел да се создаде мирна и социјално праведна Европа

4. Квалитет на животот.

Оние кои живеат во рурална Европа високо го вреднуваат квалитетот на животот кој што го нудат руралните средини, фармите, селата и малите градови, крајбрежјето и островите, планините и шумите со нивните локални култури, флора и фауна, пејзажи, здрава животна средина и културното наследство, како и социјалната сила и меѓусебната поддршка во руралните заедници.

5. Загриженост за руралните услови.

Сепак, многу сме загрижени дека многу региони се засегнати од ограниченоста на руралната економија, недостатокот од можности за задоволувачка и добро платена

Under the auspices of
the Secretary General of
the Council of Europe,
Mr Thorbjørn Jagland

работа, загубата на населението, бидејќи младите луѓе се отселуваат, а како последица на тоа појавата на демографската нерамнотежа, падот на услугите, сиромаштијата и социјалната исклученост помеѓу обесправените народи или етнички малцинства и деградацијата на животната средина.

6. Потребата за дејствување.

Силно веруваме дека овие предизвици мора да се разгледаат, за доброто не само на руралните заедници, туку и на целото население на Европа. Сите зависиме од храна, дрво, влакна, енергија, вода и минерали произведени во руралните средини. Земјоделските производители, претпријатијата и другите рурални чинители создаваат заедничко богатство за Европа. Руралните средини во голема мера придонесуваат за подобрување на климатските промени, рекреација, јавното здравје, социјалната, економската и духовната благосостојба. Селото ја заслужува почитта на градските жители.

7. Права.

Го потврдуваме правото на руралните средини и заедници за целосно признавање од страна на сите народи и институции на Европа, за квалитет на животот и животен стандард еднаков на оној на градското население, и за целосно учество во политичките процеси.

Бараме владите на сите нивоа да го поддржат тоа право. Во сите аспекти на политиката и акцијата поврзана со руралните заедници, на луѓето треба да им бидат достапни еднакви права, независно од возраста, полот, сексуалноста, способноста или етничката припадност.

8. Визија.

Нашата визија за иднината на рурална Европа е визија за живописни, инклузивни и одржливи рурални заедници, поддржани од разнообразни рурални економии и од ефективно управување со високо квалитетна животна средина и културно наследство.

Веруваме дека руралните заедници, моделирани според таа визија, можат, долгорочно гледано, да бидат главен фактор во придонесот кон просперитетна, мирољубива, праведна и правична Европа и кон одржливо глобално општество. Нашата амбиција е да се поттикне акција на ниво на село низ цела рурална Европа, со што навремено ќе се создаде пан-европска рурална заедница или селско движење. **Повикуваме** на радикално зајакнување на руралната демократија, не само во поглед на населението, туку и во големината на територијата и во износот на ресурсите управувани од страна на руралните заедници.

9. Партнерство.

Остварувањето на нашата визија бара во секоја земја, воспоставено и правично партнерство меѓу народите и владите. Ние, луѓето од руралните средини и руралните организации, знаеме дека имаме одговорност за водство и делување во насока на наша заедничка благосостојба. **Но, исто така, легитимно бараме** владите, вклучувајќи ги и европските институции, да работат на сите нивоа ова клучно партнерство да стане ефективно.

Under the auspices of
the Secretary General of
the Council of Europe,
Mr Thorbjørn Jagland

10. Политичка рамка.

Ревносно ги поддржуваме принципите дефинирани во Декларацијата за Корк 2.0 од септември 2016 година, вклучувајќи го и повикот на креаторите на политиката на Европската унија за:

- "Подобрување на јавната свест за потенцијалот на руралните области и ресурси за да се исполнат широк спектар на економски, социјални и еколошки предизвици и можности кои ќе бидат корисни за сите европски граѓани“;
- "Инвестирање во идентитетот на руралните заедници, потенцијалот за рурален развој и да се направат руралните области атрактивни за луѓето да живеат и да работат таму во различни фази од нивниот живот“;
- "искористување на овој моментум и понатамошен развој на земјоделската и руралната политика кон ориентираност кон резултати, едноставен и флексибилен пристап, заснован на партнерство кој ги одразува на целите на Унијата, како и потребите и аспирациите на теренот“;
- "Систематски преглед на други макро и секторски политики преку рурална леќа, земајќи ги предвид потенцијалните и реалните влијанија и импликации врз руралните работни места и изгледите за раст и развој, социјалната благосостојба и квалитетот на животната средина во руралните средини и заедници."

Според наше мислење, овој повик се однесува подеднакво и на креаторите на политиките надвор од Европската унија.

11. Пренасочување на спиралата на опаѓање.

Многу региони се под влијание на 'надолна спирала' во виталноста на руралните заедници. Загубата на население (особено на младите луѓе) води кон намалување на остварливоста на руралните услуги и ослабени локалните економии, што поттикнува поголема депопулација. **Повикуваме** на заеднички напори од страна на руралните чинители, на сите релевантни агенции и влади за "пренасочување на спиралата" преку промоција на почитта и гордоста на руралниот начин на живот, зајакнување на руралните услуги, диверзификација на руралните економии, и можност младите луѓе да останат во или да се вратат во руралните средини.

12. Младина.

Многу млади луѓе се подготвени да останат во, или да се преселат во руралните средини и како фармери, рурални претприемачи или граѓани да ја преземат одговорноста за идната благосостојба на руралните економии и заедници. На младите луѓе им треба атрактивно и одржливо вработување, добро насочени системи на образование, волонтирање и стручна обука, школување врз основа на локалните потреби, пристап до земјиште, станови и кредити, социјални и културни активности прилагодени на младите луѓе, советничка и посебна поддршка за младите земјоделци и претприемачи. Ги препознаваме младите луѓе како клучни двигатели на руралниот развој и срдечно го поздравуваме придонесот што може да го дадат во програмата за застапување и дејствување врз основа на овој Манифест.

Under the auspices of
the Secretary General of
the Council of Europe,
Mr Thorbjørn Jagland

Ги повикуваме владите и граѓанското општество да се препознаат и задоволат овие потреби на младите луѓе и да им се овозможи на младите да земат активно учество во политичките процеси и во руралните активности.

13. Бегалци и економски мигранти.

Доаѓањето во Европа на бегалци и други очајни луѓе од областите со конфликт и катастрофа, и на луѓе од сиромашните земји кои бараат работа, предизвикува размислување и дејствување во рамки на нашите мрежи. Истовремено повикувајќи ги владите и други агенции да работат итно да се решат основните причини за оваа криза, **Апелираме** за срдечен одговор врз основа на солидарност меѓу народите. Веруваме дека за многу рурални средини, а особено оние со намалување на бројот на жители, ова дава можност да се интегрираат бегалците и другите новодојдени лица. Владата и организациите на граѓанското општество се добро позиционирани да ги водат таквите напори за интеграција.

14. Сиромаштија и исклученост.

Го признаваме напредокот што е направен во борбата против сиромаштијата и социјалната исклученост во Европа. Меѓутоа, милиони луѓе сеуште се погодени од сиромаштија и социјална исклученост од различни видови. Социјалната и територијалната кохезија се составен дел на нашата визија за Европа. **Апелираме** за постојани напори за вклучување и целосно учество на руралното население во општеството. Од особен интерес се потребите на ромските заедници во многу европски земји, кои, од целото руралното население во Европа, се меѓу најсиромашните и најисклучените. Тие треба да бидат признаени како луѓе со еднакви права за соодветни работни места и образование за нивните деца.

15. ЛИДЕР и Локален развој воден од заедниците.

Силно се залагаме за територијален, интегриран и пристап кон руралниот развој заснован на партнерство, кој се спроведува во насока од долу нагоре и вклучување на локалниот аспект. Сакаме да ја видиме широката примена на ЛИДЕР принципот, и негово проширување во Локален развој воден од заедниците, во рамките на и надвор од ЕУ. Многу сме загрижени заради сегашниот недостаток на вистински интегриран процес на регионален и рурален развој во многу земји. **Ги повикуваме** институциите и владите во рамките на ЕУ да покажат доверба кон Локалните Акциски Групи, да го зголемат нивното финансирање, да ги прилагодат нивните правила и процедури кон потребите на руралните заедници и да се обезбеди вистински интегриран пристап за локален развој и на употребата на повеќекратни фондови. Ги повикуваме сите сектори во земјите од Западен Балкан и од Црното Море да ги постават темелите на партнерство помеѓу секторите за користење на фондовите на ЛИДЕР и на Локалниот развој воден од заедниците.

16. Услуги и инфраструктура во руралните средини.

Основните рурални услуги, како што се продавници, поштенските услуги, училишта, примарна здравствена заштита и јавниот превоз, како и социјалната инфраструктура, се од витално значење за поддршка на квалитетот на живот во руралните средини.

Under the auspices of
the Secretary General of
the Council of Europe,
Mr Thorbjørn Jagland

Соодветна физичка инфраструктура - снабдување со вода, канализација и струја, снабдувањето со енергија, транспортни системи - е исто така од витално значење. Но, во многу рурални региони, руралните услуги се слаби или се речиси изгубени и инфраструктурата е несоодветна, што може да придонесе за еден маѓепсан круг на опаѓање. **Ги повикуваме** владите и давателите на услуги да го признаат правото на руралното население за соодветна инфраструктура и разумен пристап до сите основни услуги, и да им се овозможи на руралните заедници да донесуваат одлуки и да преземаат активности за обезбедување на услуги и инфраструктура соодветни за нашите потреби.

17. Широкопојасен интернет и мобилна комуникација.

Пристап до телекомуникации со висок капацитет станува суштински значајно за социјалниот, економскиот и културниот живот на сите жители на Европа и за обезбедување на неопходните услуги. Поради нивната оддалеченост и слаба населеност, руралните средини имаат посебни потреби за ефективни телекомуникации. Сепак, многу рурални средини, особено во Централна и Источна Европа и периферните региони на ЕУ, се во моментов сериозно обесправени заради слабост во телекомуникациските системи. **Ги повикуваме** владите, мулти-националните финансиери и телекомуникациски провајдери да работат итно за обезбедување пристап до брз широкопојасен интернет и мобилни услуги за целото рурално население, вклучувајќи ги и оддалечените области, со усогласени тарифи низ цела Европа. На руралните заедници треба да им се овозможи самите да преземат активности за да ја обезбедат оваа услуга. Отворените податоци за различни аспекти на руралните средини треба да бидат нашироко достапни, како алатка со се поголема моќност за помош на руралните претпријатија и другите чинители.

18. Локални и субрегионални економии.

Руралните региони на Европа опфаќаат илјадници локални и субрегионални економии, богати со микро, мали и средни претпријатија, кои претставуваат движечка сила на заедниците и во голема мера придонесуваат кон пошироките економии на европските народи. **Ја потврдуваме** големата важност на подобрување на виталноста и одржливоста на овие локални и субрегионални економии низ рурална Европа. Средствата за тоа ќе се разликуваат од место до место, но може да ја опфатат иницијативата во многу различни сектори - земјоделството, шумарството, риболов, производството на енергија, производство вклучувајќи претпријатија за финални производи, ланци на снабдување, туризам и услужни индустрии, вклучувајќи бизниси засновани на информациска технологија. Постои голем делокруг за општествени претпријатија. Од голема важност е обезбедување на сестрани советодавни служби, поддршка на бизнисот и кредитни услуги, а исто така и стручно образование и обука, точно насочени кон постојните и потенцијалните можности за вработување.

19. Малите и семејни фарми. Го признаваме огромниот придонес кој комерцијалните фарми го даваат на европската економија. Сепак, ние сме сериозно загрижени за благосостојбата на многуте милиони мали и семејни фарми, во рамките на ЕУ и во Југоисточна Европа и регионот на Црното Море, особено во оддалечените области, планини и острови. Овие фарми обезбедуваат егзистенција на милиони семејства,

Under the auspices of
the Secretary General of
the Council of Europe,
Mr Thorbjørn Jagland

обезбедуваат храна на локалните пазари, го сочинуваат основното население на илјадници заедници, и ги одржуваат традиционалните начини на живот од кој зависат здравјето на земјиштето, пределите, екосистемите и културното наследство. Тие можат да ја сочуваат одржливоста преку формирање задруги и општествени земјоделски претпријатија, заедничко додавање вредност на нивните производи, диверзификација на приходите од нивните фарми и на локалните економии и постепено формирање на поголеми земјишни единици. **Ги поттикнуваме** владите, организациите на граѓанското општество и руралните заедници да ги признаат и поддржат малите фарми и семејното земјоделско производство како одржлив и почитуван европски модел, како и да ги поддржат генерациските промени во земјоделството и влезот на нови и млади фармери.

20. Мали градови.

Малите градови, чиј број изнесува илјадници во Европа, имаат пресудно значење како социјални, економски и културни центри за руралните заедници. Тие се центри на трговијата, јавните и социјалните услуги, средните училишта и здравствена заштита; нудат големи можности за туризам; и можат заедно да дадат голем придонес кон регионалните и националните економии. Сепак, тие не се признати како главна цел на националните или европските политики и програми, често не се сметаат ниту како рурални ниту пак како градски центри. **Ние се залагаме** за интегрирана политика на Европската Унија, фокусирана на малите градови, признавање на сите значајни придонеси кои тие ги даваат во општествените и економските структури на руралните региони и нивната виталност; и за поголем фокус на потребите на малите градови во националните политики.

Го поздравуваме зголемениот интерес, и во руралните и во урбаните средини, во локалниот развој воден од заедницата. **Повикуваме** на зголемена соработка меѓу заедниците, организациите и властите во руралните и урбаните области, со цел да се добие целосна корист од социјалните, културните и економските врски кои можат да се воспостават како резултат на таквата соработка; и за енергична размена на идеи и добри практики помеѓу оние кои се вклучени во руралните и урбаните области.

21. Климатските промени и природните ресурси.

Со голема загриженост го забележуваме сè поголемиот борј докази за многу сериозното директно и индиректно влијание на климатските промени. Наспроти тоа, **ги поддржуваме** повеќенационалните обврски направени на Конференцијата на Обединетите нации за климатски промени и **ги повикуваме** сите европски влади и сите засегнати страни да дејствуваат итно врз основа на тие обврски. **Ја истакнуваме** главната улога што руралните области на Европа можат да ја играат во борбата против климатските промени и одржувањето на ресурсите од животната средина; и исто така ја признаваме потребата да им се помогне на руралните области да се прилагодат на климатските промени.

Над 40 проценти од површината на Европа е под шуми, кои можат да го заработат и запленаат јаглеродот и кои во голема мера придонесуваат за обновливите извори на суровини и енергија. Руралните или приморските области се добро позиционирани за да одговорат на зголемената побарувачка за обновливи извори на енергија од извори како што се ветер, вода, плима и осека, сонце, геотермални извори и производи од дрво, на начини кои ја почитуваат недопрената природа и животната средина на земјата и

Under the auspices of
the Secretary General of
the Council of Europe,
Mr Thorbjørn Jagland

водата, а кои носат директна полза и вработувања во руралните заедници. **Апелираме** за зголемено користење на земјоделско-шумски, агро-еколошки и био-економски пристапи. Исто така **нагласуваме** дека, при дефинирањето на недоволно развиените подрачја кога се врши распределба на финансиската поддршка, треба да се разгледаат условите создадени од климатските промени.

22. Западен Балкан и Југоисточна Европа.

Руралните заедници и економиите во земјите на Западен Балкан и Југоисточна Европа се длабоко погодени од политичката нестабилност во регионот. Доцнењата во процесот на пристапување кон Европската унија го забавија процесот на политички реформи. Руралниот развој се гледа од страна на владите како низок приоритет. **Ја повикуваме** ЕУ да го забрза процесот на пристапување во овој регион, вклучувајќи многу поефикасна поддршка за процесите на рурален развој.

23. Лидерство во руралниот развој.

Ја потврдуваме важната улога на раководството на сите нивоа и помеѓу нивоата. Признаваме дека примарна одговорност за идентификување на потребите и обезбедувањето на решенија лежи кај нас, руралните чинители. Сепак, раководството во руралниот развој вклучува колективно дејствување од локално, регионално, национално и европско ниво и се карактеризира со посветеност, комуникација, соработка и градење на доверба. **Бараме** од граѓанското општество, владите и приватниот сектор да работат здружено со цел да понудат градење на капацитетите, ресурси и поддршка за унапредување на средината која поттикнува иновативно, одржливо и одговорно лидерство, средина која е инспиративна и привлечна за идни лидери.

24. Мрежи на граѓанското општество.

Европските и националните мрежи, кои ја воде оваа кампања на Европскиот Рурален Парламент се цврсто поставени во локалното дејствување и партиципативната демократија. Нивното членство вклучува илјадници акциони групи на ниво на селото, локални здруженија, задруги и други структури кои ги нудат основните услуги и промовираат соработка помеѓу руралните актери. Тие имаат поголема улога во практичната акција во руралните средини, во услови на промени во профилот на актерите од јавниот сектор. **Ги повикуваме** владите и европските институции да го признаат виталниот придонес на невладините организации и нивните мрежи, да ја почитуваат нивната независност и да ги поддржат нивните активности.

25. Партнерството меѓу граѓанското општество и владите.

Веруваме дека ефективниот рурален развој бара отворено и иновативно партнерство меѓу народите и владите, еднакви едни покрај други. **Ги повикуваме** руралните чинители да соработуваат со владите; и ги повикуваме владите, меѓународните институции и соодветните агенции да се воспостават значајни системи за консултација и колаборативно донесување на одлуки, со цел да им се овозможи на руралните заинтересирани страни да учествуваат во формулирање и спроведување на политиките и да се постави цврста основа за плодна соработка помеѓу руралните чинители и владите на сите нивоа.

Under the auspices of
the Secretary General of
the Council of Europe,
Mr Thorbjørn Jagland

26. Клима за поддршка.

Ги повикуваме владите да дејствуваат во духот на доверливо и отворено партнерство со руралните заедници, признавајќи го нивното право на самоопределување и да обезбедат клима на поддршка од аспект на законската регулатива, прописите, администрацијата и финансиите. Оваа клима на поддршка треба да вклучи целосна посветеност кон демократија и владеење на правото; поврзаност помеѓу различните аспекти и географските нивоа на политиката во рамки на целата област за дејствување на владата во врска со руралните средини; проверка од страна на руралните чинители на сите релевантни политики и програми; поедноставен дизајн, и деликатно и флексибилно користење на регулаторните, фискалните и финансиските системи за поттикнување на иницијатива од страна на поединци, микро, мали и средни претпријатија, општествени претпријатија, задруги и други; и почитување на правата на руралните заедници во формулирање на меѓународните закони и договори.

27. Образование.

Во светот кој се менува, луѓето насекаде треба постојано да ја подобруваат нивната способност да се прилагодуваат и да воведуваат новини во социјалната и економската активност. Од оваа причина, образованието и доживотното учење – почнувајќи во раното детство - имаат клучно место во овозможување на руралните заедници да просперираат, со неопходната соработка и вмрежување, како и целосно да учествуваат во развојните процеси.

Образованието има посебно значење во овозможување на младите луѓе да ги разберат можностите за богат и остварлив животот во селата, за стекнување и постојано обновување на вештините кои им се потребни, како и да учествуваат како граѓани. **Ги повикуваме** надлежните органи во образованието за руралните заедници да обезбедат ефикасен пристап до образовни услуги, вклучувајќи основно образование во селата, средно и високо образование, учење на далечина, волонтирање и стручна обука соодветна на реалноста на животот во руралните средини.

28. Меѓународна размена.

Веруваме дека работењето да се постигне одржлив развој на руралните области на територијата на поширока Европа може да биде во голема мера потпомогнато и забрзано со размена на добри практики меѓу руралните засегнати страни и на владите во сите земји во Европа и пошироко. Истокот и Западот подеднакво можат да придонесат и да остварат придобивки од таквата размена. **Апелираме** за вистински паневропски пристап кон програмите за размена, преку соработка помеѓу владите, невладините организации, мултинационални донатори и други чинители во рамките и надвор од ЕУ. Младите земјоделци, професионалци и други млади луѓе мораат да бидат вклучени како рамноправни партнери во овие размени. Водечки придонес во овој процес треба да биде даден од страна на Европската мрежа за рурален развој и Националните мрежи за рурален развој финансирани од страна на ЕУ во сите земји-членки на ЕУ.

29. Застапување и делување.

Бараме европските невладини мрежи, кои заедно го иницираа Второто и Третото Заседание на Европскиот Рурален Парламент да предводат програма за застапување

и делување врз основа на овој Манифест, соработувајќи со нивните национални членови и сите партнери кои имаа волја за таква соработка

30. Нашата заложба.

Се заветуваме со нашата сопствена континуирана заложба за следење на визијата и активностите наведени во овој Манифест. Веруваме дека руралните заедници, владите и мулти-националните институции, работејќи заедно, можат да остварат препород на руралните региони на Европа.

Со тоа убедување, изјавуваме дека

**цела
Европа ќе
живее!**

Објаснување

Кампањата на Европскиот Рурален Парламент од 2015 до 2017 година е заеднички иницирана од страна на три пан-европски невладини организации - Европската Алијанса на Рурални Заедници, PREPARE Партнерството за Рурална Европа и Европската ЛИДЕР асоцијација за рурален развој. Кампањата ги опфати национални кампањи за собирање идеи од руралните заедници во 36 европски земји; национални конференции или седници на Рурални Парламенти во многу од овие земји; и две три-дневни заседанија на Европскиот Рурален Парламент, на кои присуствуваа рурални чинители од 40 земји, како и претставници на владите и меѓународните институции. Манифестот ќе претставува основа за продолжување на кампањата од страна на телата на трите заеднички иницијатори и нивните Европски и национални партнери.